

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 607/2018 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om privat småbarnspedagogik

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga frågor SS 607/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Emma Kari /gröna:

Vilka åtgärder tänker regeringen vidta för att begränsa vinstmotivet hos företag inom den privata småbarnspedagogiken och

vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att stödet till den privata vården hålls uppdaterat och att kommunerna har reella möjligheter att välja mellan servicesedlar, och stöd till privat vård?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Den reviderade lagen om småbarnspedagogik (540/2018) reglerar småbarnspedagogiken. Lagen trädde i kraft den 1 september 2018. Lagen om småbarnspedagogik och förpliktelseerna genom den tillämpas i lika utsträckning på dagvårdsverksamhet och familjedagvård som produceras av kommunala eller privata tjänsteleverantörer.

I 5 § i lagen om småbarnspedagogik föreskrivs om kommunens skyldighet att ordna småbarnspedagogik. Kommunen ska ordna småbarnspedagogik i den omfattning och i den form som behovet i kommunen förutsätter. Kommunen kan ordna småbarnspedagogik i enlighet med 8 och 9 § i kommunallagen (410/2015). Kommunen eller samkommunen kan antingen själv producera de tjänster som omfattas av dess organiseringsansvar eller enligt avtal skaffa dem av andra tjänsteproducenter. Enligt kommunallagen kan kommunen också avtala om att organiseringsansvaret överförs på en annan kommun eller en samkommun. När kommunen eller samkommunen köper tjänster av en annan serviceleverantör ska den säkerställa att de köpta tjänsterna är på den nivå som krävs för motsvarande kommunala verksamhet.

Enligt 5 § i lagen om småbarnspedagogik kan man inom småbarnspedagogiken ge en serviceanvändare en sådan servicesedel som avses i lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården (569/2009). Kommuner och samkommuner är skyldiga att betala en privat serviceproducent ersättning endast för tjänster inom småbarnspedagogiken till av kommunen eller samkommunen angivna personer och, när en servicesedel används, betala en serviceproducent som kommunen eller samkommunen godkänt en ersättning som högst motsvarar värdet på servicesedeln.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 607/2018 rd

Kommunerna kan i ljuset av bestämmelserna ovan besluta såväl om andelen privat verksamhet i sitt serviceutbud som om i vilken utsträckning de stöder att invånarna använder privata tjänster. Barn har rätt till såväl småbarnspedagogik och förskoleundervisning som grundundervisning, men den fastställs genom läroplikten. Det är frivilligt att delta i småbarnspedagogiken. Småbarnspedagogiken och grundutbildningen genomför både sociala och bildningsmässiga rättigheter. Grundlagen garanterar alla en avgiftsfri grundundervisning. I lagen om grundläggande utbildning föreskrivs uttryckligen att grundutbildning inte får ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst. Klientavgifterna inom småbarnspedagogiken utgår från familjens inkomster, dess storlek och barnets småbarnspedagogiska tid. Lagen om klientavgifter inom småbarnspedagogiken (1503/2016) reglerar de maximala beloppen av klientavgifterna inom den småbarnspedagogik som ordnas av kommunerna. Lagen i fråga reglerar inte klientavgifterna inom den privata småbarnspedagogiken, utan de utgår från ett avtal mellan tjänsteleverantören och klienten. Privat småbarnspedagogik är anmälningspliktig verksamhet. Tjänsteleverantören får inte inleda eller väsentligt ändra den innan kommunen har fastställt att i lag föreskrivna fordringar uppfylls. Kommunerna och övriga tillsynsmyndigheter inom småbarnspedagogiken kan för att försäkra sig om att tillsynen är effektiv ålägga serviceleverantören påföljder – även under hot om att verksamheten avbryts eller förbjuds.

Tjänsteleverantören ska uppfylla de allmänna krav som föreskrivs i 43 § i lagen om småbarnspedagogik, vad gäller dennes ekonomiska och yrkesmässiga verksamhetsförutsättningar. Tjänsteleverantören ska för daghem och familjedagvård utse en för verksamheten ansvarig föreståndare (45 §) och för säkerställande av att den småbarnspedagogiska verksamheten är ändamålsenlig utarbeta en plan för egenkontroll (48 §). Den ansvariga föreståndaren ansvarar för att kraven på verksamheten uppfylls.

I december 2015 utredde undervisnings- och kulturministeriet med en enkät kommunernas synpunkter på privata småbarnspedagogiska tjänster (UKM publikationer 2017:3). Resultaten från utredningen visar att kommunerna anser att privata tjänster är ett sätt att producera småbarnspedagogiska tjänster som är kostnadseffektivt och ger familjerna större valfrihet. 27 kommuner uppgav att det är förmånligare för dem att stöda privata tjänster än att de investerar i tjänster som de ordnar själv. De undgår till exempel fastighetsinvesteringar. Kommunerna ansåg också att privata tjänster är ett smidigt sätt att producera småbarnspedagogiska tjänster, i synnerhet när behovet av dem varierar.

Vid tidpunkten för utredningen fanns det i 142 kommuner småbarnspedagogik som producerades av privata aktörer. Hälften av dessa kommuner uppgav att den privata småbarnspedagogiken stod för mindre än 10 procent av kommunens samtliga småbarnspedagogiska tjänster medan hälften uppgav att den privata andelen var över 10 procent. En tredjedel av kommunerna saknade privata småbarnspedagogiska tjänster överhuvudtaget. Vid tidpunkten för utredningen var andelen privata tjänster över 40 procent i bara en kommun.

Andelen småbarnspedagogik producerad av privata aktörer har ökat de senaste åren. Inom den totala småbarnspedagogiken är andelen privat verksamhet ändå alltså relativt marginell. Statistiska data för 2017 från Institutet för hälsa och välfärd (Statistikrapport: 32/2018) visar att

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 607/2018 rd

det i Finland fanns allt som allt 247 968 barn inom småbarnspedagogiken 2017. Cirka 71 procent av 1–6 år gamla barn deltog således i småbarnspedagogik ordnad av antingen kommunen eller privata aktörer. Av alla barn inom småbarnspedagogiken deltog 84,3 procent i kommunal småbarnspedagogik ordnad av kommunen på daghem och inom familjedagvården. Av alla barn som tog del i småbarnspedagogiken använde 9,5 procent (23 449 barn) servicesedlar för småbarnspedagogik. Av barnen inom småbarnspedagogiken omfattades 6,3 procent (15 587 barn) av stöd för privat vård.

I lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996, nedan stödlagen) föreskrivs om stöd för privat vård och om övriga stöd för barnvård. Enligt stödlagen (9 §) ska kommunerna huvudsakligen själva finansiera stöden för barnvård.

Enligt stödlagen ska lagstadgad vårdpenning och dito vårdtillägg för privat vård betalas för varje barn med rätt till stöd. Stöd för privat vård kan betalas förhöjt med ett belopp efter beslut av kommunen (s.k. kommuntillägg). Beloppet av och villkoren för kommuntillägget fastställs av kommunen. Kommunen kan således med kommuntillägget styra användningen av privata småbarnspedagogiska tjänster.

Finlands Kommunförbund utförde 2018 en enkät som gällde kommuntillägg och servicesedlar för hemvård och privat vård för barn och som 86 procent av kommunerna i Fastlandsfinland besvarade. Enligt enkäten betalar 44 procent av de kommuner (97 kommuner) som deltog i enkäten kommuntillägg på stöd för privat vård. Kommuntillägg på stöd för privat vård betalas särskilt i stora och medelstora kommuner med minst 20 000 invånare. Enkäten visade att beloppet av kommuntillägget varierar mellan 50 och 1 210 euro inom heltidsdagvården, beroende på vårdformen. Vårdformen och föräldrarnas inkomster, men även barnets ålder och vårdtid, kan påverka tilläggets storlek. Beroende på vårdformen och vid heltidsdagvård varierade beloppet av kommuntillägget mellan 90 och 1 210 euro/barn, för barn under tre år, och för barn över tre år mellan 50 och 800 euro/barn.

Av kommunerna som besvarade Kommunförbundets enkät 2018 uppgav 30 procent (75 kommuner) att kommunen använder servicesedlar inom småbarnspedagogiska tjänster. Enkäten visar att användningen av servicesedlar ser ut att öka: till exempel 2016 fanns det avsevärt färre, eller totalt 48 (19 procent) kommuner som använde servicesedlar. År 2018 planerade 27 (11 procent) kommuner att ta servicesedlar i bruk medan 16 kommuner (6 procent) planerade detta 2016. Enligt Kommunförbundets enkät varierar beloppet av servicesedlarna inom småbarnspedagogiken mellan 408 och 1 115 euro, beroende på kommunen. Det lägsta värdet av en sedel var 69 euro och det högsta 3 630 euro. Värdet på en servicesedel med fast pris varierade mellan 731 och 1 347 euro och på inkomstbundna servicesedlar mellan minst 69 och högst 3 630 euro. Olika koefficienter utifrån till exempel barnets ålder, vårdtid eller specialstöd inverkar på servicesedelns värde.

Det är allmänt erkänt i Finland att systemet för familjeledighet är i behov av revidering. Småbarnspedagogiken, servicesedelssystemet och barnvårdsstödet är en väsentlig del av systemet för stöd av och tjänster för småbarnsvården. En kartläggning av behoven att reformera dessa vore

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 607/2018 rd

naturlig att inlemmas i den revidering av familjeledigheten som hoppeligen drar i gång under den kommande valperioden.

Helsingfors 21.2.2019

Undervisningsminister Sanni Grahn-Laasonen